

12. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

3. Ünite

1. Dört Halife Dönemi'nde gerçekleşen fetih hareketleriyle Müslümanlar özellikle Hint ve İran kültürüyle karşılaştı. Doğal olarak Müslüman toplumlarda çok çeşitli kültürel değerler, alışkanlıklar, düşünce ve âdetler ortaya çıktı. Fethedilen verimli topraklar ve elde edilen ganimetlerle birçok Müslüman arasında gösteriş, savurganlık ve sefahat yaygınlaştı. Hz. Peygamber zamanındaki, savurganlıktan uzak, mütevazı hayat tarzı unutulmaya yüz tuttu. Bu duruma tepki olarak bir kısım Müslüman da züht hayat tarzına yöneldi.

Metinde ulaşılan sonucu kendisine araştırma konusu yapan İslami disiplin aşağıdakilerden hangisidir?

A) Fıkıh
B) Hadis
C) Kelam
D) Felsefe
E) Tasavvuf

2. İslam dünyasında pek çok tasavvufi yorum ortaya çıkmıştır. Bunlardan bazıları Anadolu'da İslam'ın yayılması için çalışmışlardır.

Buna göre aşağıdaki tasavvufi yorumların hangisi metinde anlatılan duruma örnek olarak gösterilemez?

A) Nakşibendilik
B) Yesevilik
C) Mevlevilik
D) Senusilik
E) Kadirilik

3. Tasavvufi düşüncede önemli bir yer tutan ve kalbe yalnızca Allah sevgisini yerleştirmek, nefsi kötü duygu ve düşüncelerden arındırmak için bazı ritüeller ortaya çıkmıştır.

Buna göre;

I. zikir,
II. riyazet,
III. tezkiye

kavramlarından hangileri metindeki sözü edilen durum ile ilgilidir?

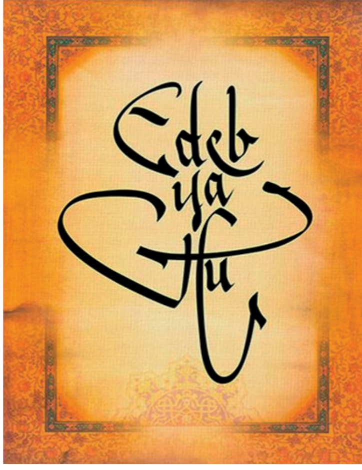
A) Yalnız I B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

4. İslam düşüncesinde dinî yorumlar genel olarak siyasi-itikadi ve ameli-fıkhi olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlara ek olarak bir de tasavvufi yorumlar bulunmaktadır.

Buna göre, İslam düşüncesinde ortaya çıkan aşağıdaki yorumlardan hangisi farklı bir kategoride yer alır?

A) Eşarilik
B) Kadirilik
C) Haricilik
D) Mutezile
E) Matüridilik

5. Aşağıda tekke ve dergâhların girişlerine asılan, güzel yazı formatında yazılmış bir levha yer almaktadır.

Buna göre görseldeki edebî cümlenin açılımı aşağıdakilerden hangisi ile doğru olarak ifade edilir?

A) Eline, diline, beline sahip ol.
B) Dövene elsiz gerek, sövene dilsiz gerek.
C) Zulüm ile abat olanın akıbeti berbat olur.
D) Söz ola kese savaşı, söz ola kestire başı.
E) Dil dudak deprenmeden anlayan beri gelsin.

6. "Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin."

(Hucurât suresi, 10. ayet)

"Birbirinize haset etmeyin! … Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun. Müslüman Müslüman'ın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu düşmanına teslim etmez, onu küçük görmez. 'Takva' işte buradadır. Kişiye Müslüman kardeşini küçük görmesi kötülük olarak yeter. Her Müslüman'ın canı, malı ve ırzı diğer bir Müslüman'a haramdır."

(Hadis-i şerif)

Aşağıdakilerden hangisi bu ayet ve hadiste öngörülen kardeşliğin özelliklerinden değildir?

A) Kaynağını Allah'a iman oluşturur.
B) Kan bağından öte bir anlayışa sahiptir.
C) İnananlar birbirleriyle ilişkilerinden sorumludur.
D) Müminler Allah'ın rızasına ancak kardeşlikle ulaşabilirler.
E) Kardeşlik hukukunu çiğneyenler ahirette cezalandırılacaktır.

7. Kadirilikte yer alan bazı ilkeler şunlardır:

Dilini yemine alıştırmamak.	Başkalarına yük olmamak.	Tevazu sahibi olmak.
Sürekli Allah'ı zikretmek.	Gündüzleri oruç tutup geceleri az uyumak.	İnsanların sahip olduğu şeylere tamah etmemek.

Buna göre aşağıdaki hadislerden hangisi bu ilkelerden biriyle eşleştirilemez?

A) "Dünyaya rağbet gösterme ki Allah seni sevsin; insanların ellerinde bulunana rağbet etme ki onlar da seni sevsin."
B) "Kim yalan konuşmayı terk etmezse Allah o kimsenin yemesini içmesini bırakmasına kıymet vermez."
C) "O kadar mütevazı olun ki kimse kimseye böbürlenmesin; kimse kimseye zulmetmesin."
D) "Müminin üç kalesi vardır: birisi zikrullah, birisi Kuran okumak, diğeri de namazdır."
E) "Birinizin sırtında bir bağ odun yüklenip satması dilenmesinden hayırlıdır."

8. Dervişe bir gün "Sevginin sadece sözünü edenlerle, onu yaşayanlar arasındaki fark nedir?" diye sormuşlar. Derviş soruyu göstererek yanıtlamak istemiş. Bunun için sevgiyi dilden kalbine indirememiş olanları çağırarak onlara bir sofra hazırlamış. Hepsi sofrada yerlerini almışlar. Derken sıcak çorbaları ve derviş kaşıkları denilen bir metre boyunda kaşıkları getirmiş ve "Bu kaşıkların ucundan tutup öyle yiyeceksiniz." şeklinde bir kural koymuş.

Peki deyip çorbalarını içmeyi denemişler. Fakat kaşıklar uzun geldiğinden sıcak çorbayı döküp saçmaktan hem kendilerini yakmışlar hem de ağızlarına bir damla bile götürememişler. En sonunda bakmışlar olacak gibi değil sofradan aç kalkmışlar.

Daha sonra derviş aynı ortamı hazırlayarak, bu defa sevgiyi gerçekten yaşayanları yemeğe çağırmış ve aynı şartı dile getirmiş. Bunun üzerine her biri uzun kaşığını çorbaya daldırmış, sonra karşısındaki kardeşine uzatarak çorbalarını içmişler. Böylece her biri diğerini doyurmuş ve sofradan afiyetle şükrederek kalkmışlar…

Bu menkıbede gerçek sevgi ile aşağıdakilerden hangisi arasındaki ilişki anlatılmak istenmiştir?

A) Alçak gönüllülük B) Yardımlaşma C) Tutumluluk D) Hoşgörü E) Kanaat

9. Tasavvuf; sözlükte, saf olmak ve ilk safta bulunmak gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise, güzel ve ulvi olan huyları kazanma girişiminde bulunmak ve çirkin huylardan uzaklaşmaya çalışmaktır. Tasavvufu kalbe yalnızca Allah sevgisini yerleştirmek ve nefsi kötü duygulardan arındırma olarak tanımlayan mutasavvıflar da vardır.

Bu parçada tasavvuf yolu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Nefsin kötü arzu ve isteklerden tezkiyesi amaçlanmaktadır.
B) Özdenetim sahibi bireyler yetiştirilmek istenmektedir.
C) Erdemli davranışlar kazandırılmaya çalışılmaktadır.
D) Temeli Kur'an ve sünnete dayandırılmaktadır.
E) Sade bir yaşantı tavsiye edilmektedir.

10. Aşağıda tasavvuf ile ilgili bazı kavramlar ve tanımları eşleştirilmek istenmiştir.

HALVET	Uzlet, inziva, yalnızlık, tek başına yaşamak topluma karışmamak.
TEZKİYE	Temizlenme. Nefsi manevi kirlerden arındırmak.
ZAHİD	Sezgi, tecrübe ve manevi yolla elde edilen bilgi.
İRFAN	Dünyaya rağbet etmeyen, kendini bütünüyle ahirete ve Hakk'a veren, mala mülke şöhrete değer vermeyen.

Buna göre hangi iki seçeneğin yeri değiştirilirse eşleştirme doğru olur?

A) Halvet - Tezkiye B) Zahid - İrfan C) Zahid - Halvet D) Tezkiye - İrfan E) İrfan - Halvet

11. Tasavvufta inziva hayatı bir süreliğine gerekli olsa da asıl olan halkın içinde, toplumdan uzaklaşmadan manevi ilerleme yolunda çaba göstermektir. O yüzden mutasavvıfların pek çoğu birer meslek edinmişler, geçimlerini kendi emekleri ile kazanmışlardır. Bu uğraşları onları tasavvufi hayattan koparmadığı gibi manevi ilerleyişlerine de engel olmamıştır.

Buna göre,

I. El ele el Hakk'a
II. El kârda gönül yarda
III. Kendi yer salkımı, ele verir talkını
IV. Halk içinde Hak'la beraber olmak

sözlerinden hangileri parçanın düşüncesi ile örtüşmektedir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve IV. E) I, II ve IV.

12. "Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Biliniz ki, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur."
(Ra'd suresi, 28. ayet)

Bu ayette altı çizili yerler aşağıdaki tasavvuf terimlerinden hangisi ile ilgilidir?

A) Zühd B) Zikir C) İrfan D) Îsâr E) İhlas

13. İslam düşüncesinde tasavvufi yorumlardan bazılarının ilkeleri şu şekildedir:

MEVLEVİLİK	KADİRİLİK	YESEVİLİK
• Dinî esasları iyi bilmek • Alçak gönüllü olmak • Dindar olmak • Kalbini her zaman temiz tutmak • Maddi ve manevi temizliğe önem vermek	• Dilini yemine alıştırmamak • Başkalarına yük olmamak • Tevazu sahibi olmak • Sürekli Allah'ı zikretmek • İnsanların sahip olduğu şeylere tamah etmemek	• Züht ve takvaya önem vermek • Devamlı abdestli gezmek • Dünya malına ve zevklerine önem vermemek • Allah'ı çokça zikretmek

Bu bilgiler aşağıdaki ayetlerden hangisi ile ilişkilendirilemez?

A) "Siz namaza çağırdığınız vakit onu alaya alıp eğlence yerine koyuyorlar. Bu şüphesiz onların akılları ermeyen bir toplum olmalarındandır."
(Mâide suresi, 58. ayet)

B) "Ey kavmim! Şüphesiz bu dünya hayatı ancak geçici bir yararlanmadır. Ahiret ise ebedi olarak kalınacak yerdir."
(Mü'min suresi, 39. ayet)

C) "Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen yeri asla yaramazsın, boyca da dağlara asla erişemezsin."
(İsrâ suresi, 37. ayet)

D) "Şüphesiz Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanlar ve iyilik yapanlarla beraberdir."
(Nahl suresi, 128. ayet)

E) "Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terk et.
(Müddesir suresi, 4 ve 5. ayetler)

14. Dervişlik olsaydı taç ile hırka.
Biz dahi alırdık otuza kırka.

Yunus Emre'nin bu dizelerde vermek istediği mesaj aşağıdaki sözlerden hangisiyle aynı doğrultudadır?

A) "Sabreden derviş muradına ermiş."
B) "Dervişin fikri ne ise zikri de o olur."
C) "Hacı hacıyı Mekke'de, derviş dervişi tekkede bulur."
D) "Yedi derviş bir posta oturur da iki hükümdar dünyaya sığmaz."
E) "Kişi hacı olmaz gitmek ile Mekke'ye, eşek derviş olmaz taş çekmekle tekkeye."

15. I. Hz. Peygamber, sahabe ve onlardan sonra gelenleri içine alan, henüz tasavvuf kavramının ortaya çıkmadığı hicri ikinci asra kadar olan dönemdir.

II. Sufi kavramının kullanılmaya ve ilk sufi isimlerinin duyulmaya başlandığı dönemdir. Maruf Kerhi, Cüneyd-i Bağdâdî ve Gazali bu dönemde yetişmiştir.

III. Hicri altıncı asırdan itibaren sosyal hayatın bir parçası haline gelmiştir. İbn Arabi, Mevlana gibi büyük temsilcilerinin yetiştiği şiir ve edebiyatla ilgili önemli eserlerin verildiği dönemdir.

Haklarındaki bilgiler numaralanarak verilen Tasavvufi düşüncenin dönemleri aşağıdakilerden hangisinde sırasıyla doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Zühd	Tasavvuf	Tarikat
B)	Tasavvuf	Tarikat	Zühd
C)	Zühd	Tarikat	Tasavvuf
D)	Tarikat	Tasavvuf	Zühd
E)	Tasavvuf	Zühd	Tarikat

16. Hasan Basri dedi ki: "Vallahi, yetmiş Bedir'liye yetiştim, çoğu kez giydikleri sof idi. Eğer siz onları görseydiniz deli sanırdınız. Onlar da sizin iyilerinizi görselerdi 'Bunların ahirette bir nasibi yok.' derlerdi. Kötülerinizi görselerdi, 'Bunlar hesap gününe inanmıyorlar.' derlerdi, dedi ve şu ayeti okudu: "Allah'a karşı saygısızlıktan sakınanlar mutlaka cennet bahçelerinde ve pınar başlarında olacaklar."

(Hicr suresi, 45. ayet)

Hasan Basri'nin parçada vurguladığı hayat tarzı, sonraki dönemlerde hangi tasavvufi kavramla ifade edilmiştir?

A) Fakr B) İhlas C) İrfan D) Zühd E) Zikir

17.
- Semâ, Mevlana'nın dinî merasimlerde duyduğu coşkunun etkisi ile herhangi bir kurala bağlı kalmaksızın zaman zaman yaptığı bir zikir ritüelidir. Bu ritüel vefatından sonra geliştirilmiş ve son şeklini almıştır. Buna göre, Mevlevi dervişinin musiki eşliğinde sağ elini göğe, sol elini yere doğru çevirerek dönmesi "Haktan alıp halka vermek." düsturunu sembolize eder. Giydiği hırka mezarı, külah mezar taşını, tennure ise kefeni temsil eder.
- Semah, ceme katılanların manevi coşku hâlinde kendilerinden geçerek, Allah'ın güzel isimlerinden birini zikredip ilahi bir aşkla ayakta dönmeleridir. Semah ayininde müzik ezgilerini dinlemek, vecde gelip dönmek ve kendinden geçmek esastır.

Bu parçaya göre aşağıdaki sema ve semah ile ilgili bilgilerden hangisi her ikisinde de ortaktır?

A) Özel kıyafetler giyilerek yapılırlar.
B) Kadın erkek karışık gerçekleştirilirler.
C) Ney çalgısı temel enstrüman kabul edilir.
D) Ayini yöneten kişinin duası ile tamamlanırlar.
E) Manevi coşku ve heyecan halinde icra edilirler.

18. Bir adam haram kabul edilen bir yoldan para kazanıp bununla kendisine bir inek alır. Bir süre sonra, yaptıklarından pişman olur ve hiç olmazsa iyi bir şey yapmış olmak için bunu Hacı Bektaş Veli'nin dergâhına kurban olarak bağışlamak ister. O zamanlar dergâhlar aynı zamanda aşevi işlevi görüyordu. Durum Hacı Bektaş Veli'ye anlatıldığında o, "Helal değildir." diyerek bu kurbanı geri çevirir. Bunun üzerine adam Mevlevi dergâhına gider ve aynı durumu Mevlana'ya anlatır. Mevlana ise bu hediyeyi kabul eder. Adam aynı şeyi Hacı Bektaş-ı Veli'ye de anlattığını ama onun bunu kabul etmediğini söyler ve Mevlana'ya bunun sebebini sorar. Mevlana şöyle cevap verir: "Biz bir karga isek, Hacı Bektaş-ı Veli bir şahin gibidir. Öyle her leşe konmaz. O yüzden senin bu hediyeni biz kabul ederiz ama o kabul etmeyebilir." Adam üşenmez kalkar Hacı Bektaş dergâhına gider ve Hacı Bektaş-ı Veli'ye, Mevlana'nın kurbanı kabul ettiğini söyleyip bunun sebebini bir de ona sorar. Hacı Bektaş-ı Veli şöyle yanıtlar: "Bizim gönlümüz bir su birikintisi ise Mevlana'nın gönlü okyanus gibidir. Bu yüzden, bir damlayla bizim gönlümüz kirlenebilir ama onun engin gönlü kirlenmez. Bu sebepten dolayı o senin hediyeni kabul etmiştir."

Bu metne hâkim olan <u>temel</u> duygu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sabır B) Tevazu C) Ölçülülük D) Merhamet E) Fedakârlık

19. Bayezid-i Bestamî'ye;

– "Efendim, siz su üstünde yürüyormuşsunuz!" dediler.
– "Bir çöp de su üstünde yüzer." cevabını verdi.
– "Havada uçuyormuşsunuz!" dediler.
– "Kuş da havada uçar. Önemli olan Allah'tan başkasına gönül bağlamamaktır." buyurdu.

Bu diyalogdan çıkarılabilecek <u>temel sonuç</u> aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her canlı kendine vahyolunanı yapar.
B) İnsan diğer canlılardan farklıdır.
C) Keramet değil istikamet esastır.
D) Sufiler keramet gösterebilir.
E) Keramet ve mucize haktır.

20. Sufilerin en öne çıkan özellikleri, farzları yerine getirdikten ve haramlardan kaçındıktan sonra malayani denilen boş ve anlamsız meşguliyetleri terk etmek, amaçlarıyla aralarına giren her türlü alakadan sıyrılmaktır. Onların Allah'tan başka gaye ve maksatları yoktur.

Parçaya göre aşağıdakilerden hangisi sufilerin özelliklerinden biri değildir?

A) Aza koşup, çoktan kaçmak
B) Açlığı tokluğa tercih etmek
C) Üstünlük ve büyüklüğe rağbet etmemek
D) Dünya işlerini terk edip, çalışmayı bırakmak
E) İhtiyaç anında bile başkalarını kendine tercih etmek

21. Görselde Alevi kültürü ile ilgili bazı görev tanımları verilmiştir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

	Ahmet	Fatma	Mehmet	Ali
A)	Dede	Zakir	Çerağcı	İbrikçi
B)	Rehber	Çerağcı	Peyikçi	Sakka
C)	Dede	Çerağcı	Ferraş	Sakka
D)	İbrikçi	Niyazcı	Gözcü	Çerağcı
E)	Meydancı	Zakir	Rehber	Niyazcı

22. “Müminler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah’a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin.”

(Hucurât suresi, 10. ayet)

Aşağıdakilerden hangisi verilen ayetle anlamca aynı doğrultudadır?

A) “Musa, ‘Ey Rabb’im! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine garkeyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin.’ dedi.”

(A’râf suresi, 151. ayet)

B) “Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı gönderdik. ‘Ey kavmim!’ dedi, ‘Allah’a kul olun, ahiret gününü ümitle bekleyin; yeryüzünde bozgunculuk yapıp karışıklık çıkarmayın!’”

(Ankebût suresi, 36. ayet)

C) “Semud kavmine, ‘Allah’a kulluk edin.’ demesi için kardeşleri Salih’i gönderdik. Ama hemen birbiriyle çekişen iki grup oluverdiler.”

(Neml suresi, 45. ayet)

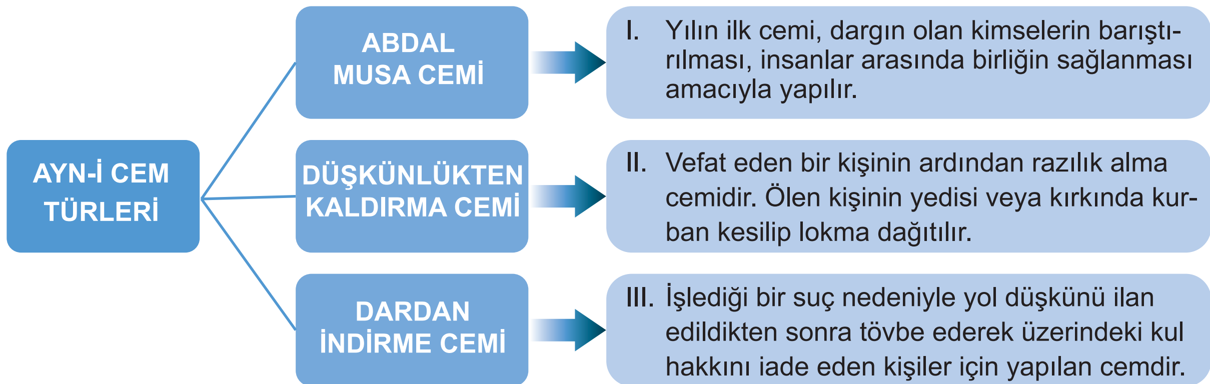
D) “Babası, ‘Yavrucuğum’ dedi, ‘Rüyanı sakın kardeşlerine anlatma, sonra sana tuzak kurarlar! Çünkü şeytan insana apaçık bir düşmandır.’”

(Yûsuf suresi, 5. ayet)

E) “Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın. Allah’ın size olan nimetini hatırlayın...”

(Âl-i İmrân suresi, 103. ayet)

23. Şemada Alevilik-Bektaşilikteki cem türleri ve tanımları verilmek istenmiştir.

Buna göre tanım kavram eşleştirmelerinden hangilerinde yanlışlık yapılmıştır?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. D) I, II ve III.

24. Alevi-Bektaşiler Hz. Peygamber'in soyuna Kerbela'da yapılan zulmü kınamak ve onların acılarını kendi yüreklerinde hissetmek amacıyla her yıl on iki gün matem tutarlar. Bu ayda matem ve oruç bir bütün olarak uygulandığı için daha büyük bir anlam kazanır. Bundan dolayı bu orucun diğer bir adı da "Yas-ı Matem"dir. Alevi-Bektaşiler bu günlerde; sıvı gıda tüketmez, tıraş olmaz, çamaşır yıkamaz, hayvan ve ağaç kesmezler. Et, soğan, sarımsak, yumurta yemezler. Aynaya bakmaz ve süslenmezler. Düğün, oyun ve çeşitli eğlenceler yapmazlar.

Parçada sözü edilen oruç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hızır orucu
B) Adak orucu
C) Şükür orucu
D) Keffaret orucu
E) Muharrem orucu

25. Alevilik düşüncesinde yol kardeşleri birbirinin günah ve sevabından sorumludurlar. Et ile tırnak gibi bir birine yakındırlar. Hayatın iyi yanı gibi kötü yanını da paylaşırlar. Yol kardeşlerinden biri öldüğü zaman diğeri onun çocuklarına ve aile fertlerine bakmakla yükümlüdür.

Bu metinde verilen bilgiler Alevilikteki hangi kavram ile ilgilidir?

A) Cem
B) Razılık
C) Semah
D) Gülbenk
E) Musahiplik